

ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ імені Івана Боберського

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

“Компетентнісний підхід у фізичному вихованні”

Силабус розроблений для здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії, галузі знань 01 *освіта*, спеціальності 014.11 *Середня освіта (фізична культура)*.

Навчальна дисципліна входить до обов'язкового освітнього компоненту (циклу професійної підготовки) освітньої програми. Її викладають у 3 семестрі очної денної (вечірньої) та заочної форм навчання. Відповідно до навчального плану дисципліні відведено 3 кредити. Загальна кількість годин – 90, з них: аудиторних – 30 год. (12 год – лекційних та 18 год. – семінарських занять); самостійної роботи здобувачів – 60 год. Матеріал поділено на 3 модулі, виокремлено 6 змістові модулі. Вид контролю – залік.

Керівник курсу

Сороколіт Наталія Стефанівна – доцент кафедри теорії і методики фізичної культури, кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент, Заслужений учитель України.

Контактна інформація:

Адреса: Львів, 79007, вул. Костюшка, 11, ЛДУФК імені Івана Боберського, авд.201, тел. (032)2603257,

e-mail: sorokolit21@gmail.com

Консультації: вівторок, четвер 12:00-13:00, авд.202

Опис дисципліни

Впродовж останніх років наша країна впевнено рухається шляхом глибоких і структурних реформ в усіх галузях суспільства – розпочато системну трансформацію освітньої сфери, головна мета якої – нова висока якість освіти на всіх рівнях: від початкової школи – до закладів вищої освіти.

Масштабне реформування освіти в Україні стало можливим завдяки прийняттю Закону України «Про освіту», який задекларував всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, її талантів, інтелектуальних, творчих і фізичних здібностей, формування цінностей і необхідних для успішної самореалізації компетентностей, виховання відповідальних громадян, які здатні до свідомого суспільного вибору та спрямування своєї діяльності на користь іншим людям і суспільству, збагачення на цій основі інтелектуального, економічного, творчого, культурного потенціалу українського народу, підвищення освітнього рівня громадян задля забезпечення сталого розвитку України та її європейського вибору.

Нові виклики часу, динамічний розвиток інформаційних технологій, євроінтеграційний вектор в освітній політиці нашої держави і прагнення України увійти до європейського освітнього простору, актуалізують активні дії освітянської спільноти щодо реформування освіти, її стратегічних напрямів і концептуальних положень. У цьому контексті на часі є розгляд базових термінів, до яких у дослідженні віднесено «реформування», «трансформація», «модернізація», як такі, що використовуються у науковій педагогічній літературі, в законодавчих, урядових, стратегічних документах для позначення змін в освітній галузі. середньої школи.

Курс “Компетентнісний підхід у фізичному вихованні” розроблено з урахуванням вимог до змісту підготовки здобувачів вищої освіти *ступеню доктора філософії*, галузі знань *освіта*, спеціальності *середня освіта (фізична культура)*; його зміст відповідає вимогам третього освітньо-наукового рівня.

Мета викладання курсу – закріплення знань теоретико-методичних основ компетентнісного фізичного виховання та засвоєння методичних і організаційних особливостей впровадження ключових компетентностей у фізичне виховання.

Програмні компетентності

У результаті вивчення курсу “Компетентнісний підхід у фізичному вихованні” в здобувачів освіти наукового ступеня доктора філософії буде сформована інтегральна компетентність, яка проявляється в здатності розв’язувати комплексні проблеми галузі освіти, зокрема фізичної культури і передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань про фізичне виховання та/або інноваційної професійної практики.

Також будуть сформовані загальні компетентності (ЗК):

- ЗК1. Здатність абстрактного мислення, аналізу та синтезу, критичного оцінювання, переосмислення, застосування знань при вирішенні дослідницьких і практичних завдань;
- ЗК.4. Здатність генерувати нові ідеї (креативність), виявляти і вирішувати дослідницькі проблеми, приймати обґрунтовані рішення;

- ЗК5. Здатність працювати самостійно та у команді, бути відкритим у професійному спілкуванні з представниками різних професійних груп на національному та міжнародному рівнях; усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми

У результаті вивчення курсу “Компетентнісний підхід у фізичному вихованні” в здобувачів освіти наукового ступеня доктора філософії будуть сформовані такі фахові компетентності (ФК):

- ФК1. Здатність конструювати концепцію та реалізовувати науково-педагогічне дослідження, розробляти систему методичних рекомендацій, досягати результатів, які мають наукову новизну та практичне значення для розв’язання проблематики у системі середньої освіти, зокрема теорії та методики фізичної культури тощо;
- ФК2. Здатність формулювати дослідницькі питання з врахуванням новітніх тенденцій та запитів, які виникають у науці та практиці, передбачати стратегії втручання та інструменти для відслідковування ефективності та якості;
- ФК5. Здатність ініціювати, розробляти та реалізовувати дослідницькі та інноваційні проєкти, Здатність до впровадження в освітній процес нових педагогічних технологій, програм.
- ФК10. Здатність здійснювати аналітичне осмислення стану та перспектив розвитку сфери освіти (зокрема фізичної культури), створювати та впроваджувати новітні методики (технології) навчання, поєднувати власну педагогічну (науково-педагогічну) діяльність на високому професійному рівні з поширенням нових знань і кращої практики в педагогічній спільноті

Програмні результати навчання

- ПРН 2. Здатність формулювати наукову проблему з урахуванням тенденцій розвитку освіти, зокрема середньої освіти та фізичної культури; мету власного наукового дослідження, визначати етапи проведення експериментальної роботи, добирати та застосовувати сучасні інструментальні методи досліджень, окреслювати його новизну, теоретичне та практичне значення, здійснення інтерпретації результатів, володіння культурою засобами дослідницької діяльності педагога, що застосовуються в освітній діяльності.

- ПРН 3. Здатність провести інформаційний пошук, самостійний добір, якісну обробку наукової інформації, емпіричних даних та їх інтерпретацію; організувати дослідницьку роботу з узагальнення педагогічного досвіду освітнього закладу, освітньої структури або досвіду роботи педагогів-новаторів тощо.

- ПРН 5. Здатність до проведення науково-дослідної діяльності, розробки та впровадження наукових проєктів, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання про професійну практичну діяльність і розв’язувати значущі наукові та технологічні проблеми освіти, зокрема фізичної культури з дотриманням норм академічної етики і врахуванням соціальних, економічних, екологічних та правових аспектів.

- ПРН 15. Здатність інтегрувати в професійну діяльність засоби інноваційно-технологічного супроводу викладацької роботи, здатність до

безперервного саморозвитку та самовдосконалення.

- ПРН 17. Здатність до використання зарубіжного досвіду при реалізації завдань власного дослідження, використання іншомовних інформаційних ресурсів, які знаходяться у відкритому доступі наукометричних баз, самостійної підготовки наукових публікацій до зарубіжних видань.

Пререквізити. Вивчення цієї дисципліни базується на знаннях з курсів педагогіки, психології; органічно поєднується з науково-педагогічною практикою здобувачів наукового ступеню, яка передбачає удосконалення організаційних, методичних, наукових і практичних навичок. Вивчення курсу неможливе без освоєння таких спецкурсів як: «Сучасні тенденції у теорії та методиці фізичної культури» та «Програмно-нормативні основи діяльності науково-педагогічного працівника вищої школи».

Постреквізитів не існує. Здобувачі наукового ступеню здобудуть компетентності, важливі для професійної кваліфікації доктора філософії.

Навчальний контент

№ теми	Теми	Результати навчання	Зміст практичних робіт	Форма контролю	Література
1	Поняття «компетентності», розвиток та оцінка ключових компетентностей в системах шкільної освіти країн Європейського Союзу	Знати: тлумачення поняття «компетенція», «компетентність»; різницю між двома поняттями; етапи формування компетентнісного навчання за кордоном; методики оцінювання компетентностей в країнах Європейського Союзу	Підготувати до 1-го семінарського заняття: інформаційне повідомлення про визначення поняття «компетентність». Висвітлити різні підходи до визначення, аналізують найбільш ефективні визначення, відстоюють власну точку зору щодо формулювання визначень «компетенція» та «компетентність»; аналізують спільні та відмінні риси двох понять. Окреслюють етапи формування компетентнісного навчання в країнах Європейського Союзу; виокремлюють чинники, які вимагають запровадження компетентнісного навчання в освіті. Обирають найбільш ефективні методики формування компетентностей.	Записи в зошиті про значення фізичного виховання для ослабленого організму; відповіді на запитання; участь в дискусії	1, 3, 4, 6,14, 15
2	Ключові компетентності в країнах Європейського Союзу. Вклад фізичного виховання у розвиток ключових компетентностей	Знати: перелік ключових компетентностей в країнах Європейського Союзу; компетентнісний потенціал фізичного виховання у розвитку ключових компетентностей	Підготувати до 2-го семінарського заняття: на основі фондів бібліотеки, мережі Інтернет здійснити аналіз ключових компетентностей в освіті в країнах Європейського Союзу у формі таблиці чи презентації (за бажанням аспіранта); визначити вплив засобів фізичного виховання на формування ключових компетентностей в країнах	Ксерокопія таблиці, вклеєна в зошит аспіранта, підготовка презентації, записи в зошиті, відповіді на запитання	14,15,16

			Європейського Союзу .		
3	Передумови впровадження компетентнісного навчання в Українській системі освіти. Етапи реформування освіти на основі реалізації компетентнісного навчання.	Знати: передумови, що спонукають впровадження компетентнісного навчання в українській системі освіти; характеристика етапів запровадження компетентнісного навчання	Підготуватися до 3-го семінарського заняття: підготувати інформаційне повідомлення щодо причин запровадження компетентнісного навчання в Україні; здійснити критичний аналіз етапів запровадження навчання на основі компетентнісного підходу; виокремити позитивні та негативні чинники такого навчання	Інформаційне повідомлення, виступ з коментарем/доповіддю, участь в обговоренні	2, 4, 6, 18
4	Реформування системи освіти на засадах компетентнісного навчання. Концепція освітньої реформи «Нова українська школа», її складові та етапи реалізації. Стандарти фізкультурної освітньої галузі НУШ.	Знати: складові Концепції та етапи впровадження освітньої реформи «Нова українська школа»; особливості запровадження реформи в кожному етапі; зміст стандартів фізкультурної освітньої галузі на основі компетентнісного підходу та рамкової (модульної) навчальних програм з фізичного виховання	Підготуватися до 4-5 го семінарського заняття: окреслити шляхи впровадження складових Концепції «Нова українська школа» у фізичне виховання; здійснити аналіз змістових ліній стандарту фізкультурної освітньої галузі та рамкових (модульних) навчальних програм з фізичного виховання	Педагогічні ситуації щодо впровадження складових Концепції НУШ у фізичне виховання, усне обґрунтування їх змісту, участь в обговоренні	3, 7, 8
5	Ключові компетентності в українській освіті, шляхи впровадження. Компетентнісний потенціал фізичного виховання.	Знати: характеристику одинадцяти ключових компетентностей; шляхи впровадження кожної ключової компетентності засобами фізичного виховання	Підготуватися до 6-го семінарського заняття: ознайомитися із сутністю 11 ключових компетентностей освітньої реформи «Нова українська школа»; розробити алгоритм впровадження ключових компетентностей «Вільне володіння державною мовою», «Здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземною мовами», «Математична компетентність», «Компетентності у природничих науках, техніці та технологіях», «Екологічна компетентність». Занотувати в зошиті шляхи впровадження цих		7, 9, 11, 12, 18

			компетентностей		
			Підготуватися до 7-8 го семінарського заняття: розробити алгоритм впровадження ключових компетентностей: «Інноваційність», «Інформаційна комунікативна компетентність», «Навчання упродовж життя», «Громадянські та соціальні компетентності», «Підприємливість та фінансова грамотність». Занотувати в зошити шляхи впровадження цих компетентностей. Здійснити критичний аналіз провідної ключової компетентності у фізичному вихованні.	Конспект впровадження ключових компетентностей	7, 10, 11, 18
6.	Методики перевірки сформованості ключових компетентностей засобами фізичного виховання. Засоби контролю.	Знати: провідну ключову компетентність фізичного виховання; методики перевірки рівня сформованості ключових компетентностей; засоби реалізації компетентнісного фізичного виховання	Підготуватися до 9 го семінарського заняття: змоделювати урок (заняття) фізичної культури з реалізацією провідної ключової компетентності; засобами мережі Інтернет дібрати методики перевірки громадянських та соціальних компетентностей.	Укласти педагогічні ситуації, які би дозволяли перевірити рівень сформованості компетентностей засобами фізичного виховання	4, 12, 13, 16

Літературні джерела

Основна література:

1. Базенко В. Європейський досвід управління розвитком фізичної культури та спорту на місцевому рівні / В. Базенко // Ефективність державного управління. – 2017. – Вип. 1 (50). – Ч. 1. – С. 156–165.
2. Березівська Л. Тенденції реформування шкільної освіти в Україні у ХХ ст. / Л. Березівська // Освітні реформи: місія, дійсність, рефлексія. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://core.ac.uk/download/pdf/162001649.pdf>.
3. Бондаренко І. Адаптація законодавства України до європейського законодавства – один з пріоритетних напрямів реформування правової системи України / Бондаренко // Право України [Текст]. – 2002. – № 7. – С. 63–66.
4. Гасюк І. Л. Нормативно-правові засади державного управління фізичною культурою та спортом у країнах Європи / І. Л. Гасюк // Українські наукові записки. – 2013. – № 4(48). – С. 462–472.
5. Даниленко Л. І. Перспективи та виклики євроінтеграційних процесів для України : навч.-метод. матеріали / Л. І. Даниленко, І. В. Поліщук. – К. : НАДУ, 2013. – 132 с.
6. Книшик С. Особливості реформування системи державного управління загальною середньою освітою в Україні: європейський досвід / С. Книшик // Ефективність державного управління : зб. наук. праць. – 2015 – Вип. 43. – С. 74 – 80.
7. Москаленко Н. В. Ключові компетентності у фізичному вихованні школярів в рамках реформи "Нова українська школа" / Москаленко Н. В., Сороколіт Н. С., Турчик І. Х. // Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова. Серія 15, Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт) : зб. наук. пр. – Київ, 2019. – Вип. 5К(113)19. – С. 223–228.
8. Овчарук О. Компетентності як ключ оновлення змісту освіти / О. Овчарук // Стратегія реформування освіти в Україні: Рекомендації з освітньої політики. – К.: К.І.С., 2003. – С. 13–42.
9. Сороколіт Н. Становлення шкільного фізичного виховання в Україні в період незалежності / Сороколіт Наталія, Римар Ольга, Соловей Алла // Спортивний вісник Придніпров'я. – 2018. – № 2. – С. 135–139.
10. Сороколіт Н. Методичні рекомендації щодо запровадження наскрізної змістової лінії «Громадянська відповідальність»: Фізична культура / Н. Сороколіт, О. Шиян. – К. : Основа, 2018. – 26 с.
11. Сороколіт Н. Можливості реалізації ключових компетентностей Нової української школи у фізичному вихованні школярів / Сороколіт Наталія // Спортивний вісник Придніпров'я. – 2019. – № 3. – С. 167–174.

12. Сороколіт Н.С. Компетентнісний підхід у фізичному вихованні / Н.С. Сороколіт // The XIV International Science Conference «Current issues of science and education», 2021. – С. 146–152.
13. Турчик І. Урок фізичної культури у системі початкової шкільної освіти Польщі / Ірина Турчик, Оксана Вацеба, Світлана Бірюк // Молода спортивна наука України. – 2009. – Вип. 13, т. 2. – С. 187–191.
14. Ярова О.Б. Трансформація цілей початкової освіти в країнах Європейського Союзу на рубежі ХХ-ХХІ століть / О. Б. Ярова // [Зб. наук.праць \[Херсонського державного університету\]. Педагогічні науки](#). – 2015. – Вип. 67. – С. 53–60. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znppn_2015_67_11.
15. Andreff W. Public and private sport financing in Europe: the impact of financial crisis / W. Andreff // 84th Western Economic Association International Conference. – Vancouver. – 2009. – June 29th –July 3rd.
16. Annali della Pubblica Istruzione, № 3-4 / 2000.
17. A Curriculum for Excellence : The Curriculum Review Group. – Edinburgh : Scottish Executive, 2004. – 18 p.
18. Analysis of Attitudes to educational reforms in Ukraine of Physical Education teachers and primary education teachers / Natalia Moskalenko, Ivanna Bodnar, Nataliya Sorokolit, Olga Rymar, Alla Solovey // Society. Integration. Education : proceedings of the International Scientific Conference (May 22th -23th). – Rēzekne, 2020. – Vol. 2. – P. 119– 129.

Політика курсу

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Семінарські та практичні роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (60% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності). Перескладання (дострокове складання) курсу відбувається з дозволу відділу аспірантури та докторантури за наявності поважних причин.

Політика щодо академічної доброчесності

Списування під час контрольної роботи заборонене. У конспектах самопідготовки до семінарських занять необхідно вказувати джерела отримання інформації.

Політика щодо відвідування

Відвідування занять є одним із компонентів оцінювання, адже дає змогу отримати максимальний бал за усі види робіт. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Оцінювання

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять в усній та письмовій формах. Максимальний сумарний бал за результатами поточного оцінювання – 45 (по 5 балів за кожний із 9 семінарських занять), 15 балів за модульні контрольні роботи та 40 балів – підсумковий тест.

Максимальна кількість балів за курс – 100.

Завдання для підсумкового контролю

1. Підходи до визначення понять «компетенція» та «компетентність». Спільні та відмінні риси.
2. Підходи до визначення понять «компетенція» та «компетентність» у вітчизняній та зарубіжній літературі. Пошук найбільш ефективних визначень.
3. Передумови появи навчання на засадах компетентнісного підходу за кордоном. Визначення основний рис компетентної особистості.
4. Етапи формування компетентнісного навчання в країнах Європейського Союзу. Чинники, які вимагають запровадження компетентнісного навчання в освіті.
5. Ключові компетентності в освіті в країнах Європейського Союзу.
6. Рамка ключових компетентностей навчання упродовж життя у Європейському Союзі.
7. Предмет «Фізична культура» та його роль у формуванні компетентнісного навчання в країнах Європейського Союзу.
8. Вплив засобів фізичного виховання на формування ключових компетентностей в країнах Європейського Союзу.
9. Вплив підписання Україною Асоціації про співпрацю з Європейським Союзом та реформування вітчизняної освіти.
10. Причини запровадження компетентнісного навчання в Україні.
11. Етапи реформування шкільної освіти, їх характеристика, основні особливості
12. Аналіз етапів запровадження навчання на основі компетентнісного підходу. Позитивні та негативні чинники такого навчання.
13. Порівняльний аналіз двох етапів (2004 р. та 2018 р.) запровадження навчання на основі компетентнісного підходу у вітчизняній освіті.
14. Позитивні та негативні чинники компетентнісного підходу в освіті та шляхи удосконалення процесу навчання в Україні.
15. Концепція «Нова українська школа» (НУШ). Характеристика складових концепції.
16. Компетентнісне навчання як основа освітньої реформи «Нова українська школа».
17. Педагогіка партнерства як ефективний засіб організації фізичного виховання в освітньому процесі НУШ.
18. Вмотивований учитель, незалежна сертифікація як шлях до творчого зростання фахівця з фізичного виховання.
19. Автономія школи, реформа децентралізації школи та її вплив на формування якісного навчання у фізичному вихованні.
20. Принцип «дитиноцентризму» у фізичному вихованні.

21. Складова формули НУШ «Виховання на цінностях» та його вплив на формування правил «Fear-play» у фізичному вихованні.
22. Нова структура закладу освіти в НУШ та місце фізичної культури як предмету інваріантної частини навчальних планів типової освітньої програми.
23. Складова формули НУШ «Справедливе фінансування та рівний доступ до освіти» та його значення у поновленні матеріально-технічного забезпечення фізичного виховання й диференційованого, особистісно-орієнтованого фізичного навантаження.
24. Стандарт фізкультурної освітньої галузі для початкової освіти та стандарт освітньої галузі «Фізична культура» для середньої освіти. Аналіз змістових ліній та особливості реалізації у фізичному вихованні. Рамкові освітні програми з фізичної культури для 1-4 класів.
25. Стандарт освітньої галузі «Фізична культура» для середньої освіти. Аналіз змістових ліній та особливості реалізації у фізичному вихованні. Очікувані результати та освітні орієнтири.
26. Ключові компетентності в українській освіті, шляхи впровадження.
27. Ключова компетентність «Вільне володіння державною мовою» та її значення у застосуванні спортивної термінології.
28. Ключова компетентність «Здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами» та її вплив на формування міжкультурного та міжнаціонального спілкування у фізичному вихованні.
29. Компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологіях, екологічна компетентність та їхній вплив на формування безпечного фізичного виховання.
30. Математична компетентність та її вплив на формування стратегічних дій школярів у фізкультурній діяльності.
31. Значення інноваційності як ключової компетентності НУШ у розвитку фізичної культури школярів.
32. Інформаційно-комунікативна компетентність та її значення на формування фізкультурної компетентності школярів.
33. Ключова компетентність «Навчання упродовж життя» та вплив на фізкультурне зростання здобувачів освіти та фахівців з фізичного виховання.
34. Підприємливість та фінансова грамотність та її значення на формування лідерських й організаторських якостей засобами фізичного виховання.
35. Громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, з усвідомленням рівних прав та можливостей як провідна компетентність стандарту освіти фізкультурної освітньої галузі.
36. Культурна компетентність та її шляхи впровадження у фізичне виховання.
37. Компетентнісний потенціал фізичного виховання.

38. Моделювання уроку фізичної культури на засадах реалізації ключових компетентностей.
39. Методики перевірки громадянських та соціальних компетентностей в школярів.
40. Контроль за рівнем сформованості ключових компетентностей засобами фізичного виховання.

